

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélet**

A határozat száma: Pfv.I.21.234/2020/8.

A tanács tagjai: Dr. Harter Mária a tanács elnöke
Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró
Dr. Varga Edit bíró

A felperes:

()

A felperes képviselője:

Dr. Lajos Sándor ügyvéd
(1093 Budapest, Boráros tér 3. III. em. 9.)

Az alperesek:

UniCredit Bank Hungary Zrt. – I. rendű
(1054 Budapest, Szabadság tér 5-6
Momentum Credit Pénzügyi Zrt. – II. rendű
(1132 Budapest, Váci út 140.)

Az alperesek képviselője:

Ügyvédi Iroda – I. rendű alperesért

(
ügyintéző: ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék
47.Pf.632.008/2020/4.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság
8.P.XV. 21.911/2018/31.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes ellen Némethyné dr. Erdősi Krisztina önálló bírósági végrehajtó előtt 0355.V. /2013. számon indult végrehajtást megszünteti.

A megszüntetett végrehajtással kapcsolatos végrehajtási költségek viselésére a II. rendű alperes köteles.

Kötelezi a Kúria az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek a felperes jogi képviselőjének az ERSTE Banknál vezetett számú számlájára együttes – elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati – eljárási költséget, továbbá az államnak külön felhívásra 441.800 (négy száznegyvenegyezer-nyolcszáz) forint feljegyzett kereseti, 331.386

Pfv.I.21.234/2020/8.

(háromszázharmincegyezer-háromszáznolcvanhat) forint feljegyzett fellebbezési és 504.300 (ötszáznégyezer-háromszáz) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az I. rendű alperes 2009. október 29-én „kölcsönszerződés szabad felhasználású deviza alapú kölcsönről” megnevezésű szerződést kötöttek, mely szerint a kölcsön devizaneme euró, a „hitelkeret” összege 13.480,62 euró, a jóváhagyott forint összeg 3.000.000 forint, a kölcsön összege pedig a jóváhagyott forint összegnek az I. rendű alperes által alkalmazott, a kölcsön folyósítását megelőző banki munkanapon érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapulvételével számított deviza ellenértéke, de nem több mint a hitelkeret összege. A szerződés hatályba lépésének napja 2009. október 29., a kölcsön futamideje 72 hónap volt, az éves ügyleti kamat mértéke 9,39%, az első kamatperiódus hossza 6 hónap, a további kamatperiódusok hossza 12 hónap. Az első törlesztőrészlet várható kezdő összegét (azzal a feltételezéssel, hogy a kölcsön a szerződés hatálybalépésének hónapjában folyósításra kerül) 87,9 euróban jelölték meg, a további törlesztőrészlet várható kezdő összegét 206,83 euróban. A szerződés szerint az első törlesztőrészlet esedékessége a folyósítást követő hónapban a választott törlesztés esedékességi napja, a további törlesztő összegek esedékessége minden hónapban a törlesztés esedékességi napjával megegyező nap. A teljes hiteldíj mutatót (a továbbiakban: THM) mértékét (azzal a feltételezéssel, hogy a kölcsön a szerződés hatálybalépésének hónapjában folyósításra kerül) 11,62%-ban határozták meg. A szerződő felek megállapodása szerint az I. rendű alperes a szerződés hatálybalépésének napján megnyitja a felperes részére a hitelkeretet, amelynek terhére kölcsönt ad a felperesnek, aki köteles a kölcsönt és annak járulékait megfizetni. A szerződés megkötése és a folyósítás időpontja közötti időszakban bekövetkező árfolyamváltozás miatt a jóváhagyott forint összeg deviza ellenértékéhez képest 20%-kal növelt mértékben került a hitelkeret összege megállapításra. Abban az esetben, ha a jóváhagyott forint összeg kevesebb mint a hitelkeret összege, akkor a hitelkeret igénybe nem vett részére a további folyósítási lehetőség megszűnik, viszont, ha a szerződés megkötése és a kölcsön folyósítása közötti időszakban bekövetkező árfolyamváltozás miatt a hitelkeret összege kevesebb mint a jóváhagyott forint összeg deviza ellenértéke, a különbözetet az I. rendű alperes a hitelkeret összegén felül is folyósíthatja a felperesnek, aki vállalta ezen összeg megfizetését is. A felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsön folyósítási és a kölcsön feletti rendelkezési feltételeket a szerződés hatályba lépésének napjától számított 30 napon belül teljesíti, az I. rendű alperes pedig kötelezettséget vállalt arra, hogy a folyósítási feltételek maradéktalan teljesülését és a folyósítási feltételekről szóló igazolásokat elfogadását követő munkanapon egy összegben folyósítja a kölcsönt.
- [2] A kölcsön visszafizetésére, a kamatnak, a kezelési költségnek és az egyéb költségeknek a megfizetésére vonatkozó rendelkezéseket az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzata tartalmazta, ami az egyedi szerződés mellékletét képezte. A felperes a szerződésről készült okirat 10.1. pontja szerint kijelentette, hogy a szerződés megkötését megelőzően az I. rendű alperes átadta a részére az Általános Üzleti Feltételeit, Lakossági Üzletszabályzatát, Kondíciós listáját és Hirdetményét, melyek tartalmát a felperes megismerte, elfogadta, az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. A 10.2. pontban foglaltak értelmében az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben az I. rendű alperes Általános Üzleti Feltételei, Lakossági Üzletszabályzata, a mindenkor érvényes Kondíciós listája és Hirdetménye az irányadóak. A kölcsönt és a kamatot 72 havi egyenlő összegű

Pfv.I.21.234/2020/8.

törlesztőrészletben kellett a felperesnek megfizetnie. Az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzatának III.13.3.4. pontjaiban foglaltak szerint a kölcsön törlesztése havi részletekben minden hónapban a kölcsönszerződésben meghatározott időpontban és módon esedékes. A havi törlesztőrészletek tartalmazzák az annuitásos módszerrel számolt kamat és tőkerészt. A törlesztőrészlet összegéről az I. rendű alperes az első esedékességet megelőző 15 napon belül írásban értesíti a vele szerződőt. Az I. rendű alperes a törlesztőrészletet a kölcsön devizanemében határozza meg, kivéve a deviza alapú kölcsön esetén, melynél az esedékesség napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam alapulvételével számított forint összeg kerül terhelésre.

- [3] A szerződés 9.6. pontjában a felperes elismerte, hogy az I. rendű alperestől azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint árfolyamkockázata keletkezhet, megértette, ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt. Az előzetes tájékoztatás keretében a felperes 2009. szeptember 30-án a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről szóló nyilatkozatot írt alá, melyben a felperes kijelentette: tudomása van arról, hogy deviza alapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem forintban, hanem az igényelt devizanemben, például euróban kerül meghatározásra. Az I. rendű alperes a hitelt forintban bocsátja rendelkezésre, de a felperes tartozását devizában tartja nyilván, a visszafizetés forintban történik. Az I. rendű alperes a folyósított devizahitel összegét átszámítja forintra, ekkor folyósítási devizaárfolyamot alkalmaz, a törlesztéskor pedig a forintban befizetett összeget deviza eladási árfolyamon számítja át devizára. Amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz a folyósítandó hitel összegre, valamint a tőkét és kamattartozást is magában foglaló törlesztőrészletekre, továbbá az egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára. Ha a futamidő alatt a forint árfolyam erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéért, amennyiben a forint gyengül, úgy a felperes fizetési terhei nőnek. A deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat. A felperesnek lehetősége van arra, hogy a futamidő alatt a még fennálló tőketartozás összegét forintra konvertálja. A felperes elismerte azt, hogy az I. rendű alperestől a deviza alapú hitel igénybevételéve összefüggésben felmerülő kockázatokról – különös tekintettel az árfolyamkockázatokra – a szükséges tájékoztatást megkapta és megértette. Az árfolyamkockázatot kizárólag ő viseli, a devizaárfolyamok változásának figyelemmel kísérése az ő feladata.
- [4] A felperes a szerződésből eredő kötelezettségeit illetően közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett.
- [5] A szerződés szerinti visszafizetési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt az I. rendű alperes a jogviszonyt felmondta, közokirat záradékolásával 2013. április 17-én végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen, majd a követelését 2017. március 1-jén a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperes keresete, az alperesek védekezése

- [6] A felperes a Pp. 369.§ a) pontjára alapított keresetében az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy a kölcsön összegének, továbbá a törlesztőrészletek meghatározatlansága miatt a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, a szerződés nem tartalmazza a százaléokban kifejezett THM-et, és nem kapott megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást. Előadta, hogy az Általános Szerződési Feltételeket nem ismerte meg és nem fogadta el, ennek ellenére ez szerepel a szerződés 10.1. pontjában. A szerződés e pontja az ő (mint fogyasztó) hátrányára változtatta meg a bizonyítási terhet, hiszen az Általános Szerződési Feltételek átadása nélkül ismertette el vele azok megismerését és elfogadását, ez azonban tisztességtelen.

Pfv.I.21.234/2020/8.

- [7] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult azzal, hogy a szerződő felek érvényes szerződést kötöttek, a felperes megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást kapott. Hangsúlyozták, a felperes kérhette volna a forint kölcsönné átalakítást, amely alkalmas az árfolyamváltozás terhének elhárítására.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, az ítéletet a felperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság helybenhagyta. Az ítéletek indokolása szerint a szerződő felek meghatározták a szerződés tárgyát és a törlesztő részletek kiszámításához szükséges adatokat, így az egyedi szerződés, valamint az I. rendű alperes Üzletszabályzatának III.13.3. pontja alapján a törlesztőrészletek kiszámíthatóak voltak. A THM feltüntetésének hiánya eredményezhetné a kölcsönszerződés érvénytelenségét, a THM esetleges téves megjelölése nem, ugyanakkor a perbeli szerződés tartalmazza a THM-et. A bíróságok további indokai szerint a felperes megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatásban részesült, melyből kitűnt, hogy az árfolyamkockázat korlátlan és kizárólag a felperest terheli. Az Általános Szerződési Feltételek az egyedi szerződés részévé váltak, a felperes a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával szemben nem bizonyította, hogy az Általános Szerződési Feltételek megismerését az I. rendű alperes ne tette volna lehetővé számára.
- [9] A jogerős ítélet indokolása kitért arra is, hogy az elsőfokú bíróság tájékoztatta a peres feleket: mit kell bizonyítaniuk a jogvita elbírálása érdekében, ehhez képest a tájékoztatás tartalmát a tárgyalási jegyzőkönyv kizárólag az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatosan tartalmazza, a Pp. 3.§ (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése azonban önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre, ezt csak konkrét eljárásjogi szabályok megsértése alapolhatja meg. A peres felek a bizonyítási indítványukat teljes körűen előadhatták, a felperes megtette valamennyi tényállítást, előadta ezzel összefüggő jogi érvelését. Az általa állítottakat illetően a felperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége, az elsőfokú bíróság pedig teljeskörűen lefolytatta a bizonyítási eljárást, feltárta a kereset érdemi elbírálásához szükséges valamennyi tényt és megalapozott döntést hozott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, az ellene indult végrehajtás megszüntetése iránt – a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint a másodfokú bíróság elismerte ugyan, hogy az elsőfokú bíróság csak az árfolyamkockázattal összefüggésben hívta fel bizonyítási kötelezettsége teljesítésére, ennek ellenére úgy tekintette, hogy önmagában nem minősül lényeges eljárási szabálysértésnek a Pp. 3.§ (3) bekezdésében foglaltak megsértése. A másodfokú bíróság álláspontja nem helytálló, mert a bizonyítási kötelezettség meghatározásának hiányában az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást a kölcsön összegének kiszámíthatósága, a kölcsön összegére vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége, a THM mértékének kiszámítása, a törlesztőrészletek kiszámíthatósága, a törlesztőrészletekre vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége, az Általános Szerződési Feltételek megismerhetősége, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak a szerződéskötést megelőzően kellő időben való átadása kapcsán. Rámutatott, hogy a szerződés 7. pontjában foglaltakkal szemben nem adhatta át az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot az I. rendű alperesnek a szerződéskötés napján (2009. október 29-án), mivel az egy nappal később (2009. október 30-án) kelt. Ezek a körülmények kizárják az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát. Az elsőfokú bíróságnak meg kellett volna határoznia a bizonyítási kötelezettséget, ennek eredményeként a bizonyítási eljárást le kellett volna folytatnia, vagy a bizonyításra kötelezett fél terhére kellett volna értékelnie a bizonyítás eredménytelenségét. Ezt az álláspontját több előkészítő iratában is az elsőfokú bíróság tudomására hozta, ennek

Pfv.I.21.234/2020/8.

ellenére a bíróság az általa előadottakat teljes körűen nem vette figyelembe, jogszabályi hivatkozásait, érdemi jogi előadásait a bíróságok nem mellőzhették volna. Abban az esetben, ha a bíróság meg sem említi ítéletében a kereset alapjául szolgáló tényelőadását, nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a bíróság mindenre kiterjedően hozta volna meg ítéletét, melyből az is következik, hogy sem az első-, sem pedig a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem.

- [11] A felperes sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság felületesen kezelte a kölcsön összegének meghatározatlanságával kapcsolatos előadásait. A szerződés a folyósítandó összeget nem tartalmazza, a „kölcsön összege” szerződéses rendelkezés után nem összeg szerepel, hanem egy szöveges rész. A kölcsön összege nem tekinthető meghatározottnak sem az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdésének a) pontja, sem a 6/2013. és az 1/2016. PJE jogegységi határozatok figyelembe vételével. Bár a két jogegységi határozat együttes alkalmazása gyakorlatilag lehetetlen, mindkettő megköveteli, hogy vagy forintban, vagy devizában, de szerepeljen a kölcsön összege a szerződésben. A C-126/17. számú előzetes döntéshozatali ügyben meghozott határozat szerint a kölcsön összege akkor tekinthető átláthatóan, egyértelműen és világosan meghatározottnak, ha kirovó pénznemként devizában kifejezve szerepel a szerződésben, amit a lerovó pénznemhez képest kell meghatározni, és amennyiben a kölcsönadott összeg meghatározása a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamtól függ, szükséges, hogy a bank által kölcsönadott teljes összeg számítási mechanizmusa, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható legyen; vagyis az átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a szerződésből eredően őt érintő gazdasági következményeket, különösen a kölcsönének teljes költségét. A kölcsön devizában kifejezett összegét és az alkalmazandó árfolyamot, vagy a kölcsön forintban kifejezett összegét és az alkalmazandó árfolyamot, vagy a kölcsön devizában és forintban kifejezett összegét kell a szerződésnek tartalmaznia. A perrel érintett szerződésből az állapítható meg, hogy az I. rendű alperes majd valamikor folyósítani fogja a kölcsön összegét, azonban a folyósítás időpontját nem határoztak meg. Nem teljesült, hogy a lerovó, azaz a forint összeghez képest kerüljön meghatározásra a kölcsön deviza összege. A szerződés a kölcsön összege vonatkozásában deviza összeget nem tartalmaz, átváltási árfolyamot sem, így nem mondható, hogy a szerződés a kölcsön összegét egyértelműen és világosan tartalmazná.
- [12] A felperes rámutatott: amennyiben a THM mértéke valótlánul kerül feltüntetésre, a kölcsönszerződés semmis. A perbeli szerződés nem tartalmazza a százalékban kifejezett THM-et, ezzel szemben azt tartalmazza, hogy a THM mértéke (azzal a feltételezéssel, hogy a kölcsön a szerződés hatálybalépésének hónapjában folyósításra kerül) 11.62%. A szerződés hatálybalépésének hónapjától eltérő volt a folyósítás hónapja, azaz „maga a szerződés mondja ki, hogy ez esetben a szerződésben feltüntetett THM mérték nem irányadó” (nem meghatározott).
- [13] A felülvizsgálati kérelem további érvei szerint a C-227/18. számú ügyben az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) megfogalmazta azt a követelményt, hogy a kölcsönadott összeg és a törlesztőrészletek összege, amennyiben ezek többek között a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékességének időpontjában érvényes árfolyamtól függenek, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy a kölcsönadott összeg és a törlesztőrészletek összegének számítási mechanizmusa, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható legyen. Mindez a perbeli esetben nem állapítható meg, a szerződésben az első törlesztőrészlet várható kezdő összege szerepel azzal a feltételezéssel, hogy a szerződés hatálybalépése és a folyósítás azonos hónapban történik meg, a további törlesztőrészlet várható kezdő összege ugyanilyen bizonytalanul meghatározott. A törlesztőrészletek forint összege, továbbá az alkalmazandó árfolyam, átváltási mechanizmus egyértelmű meghatározottsága, átláthatósága ezek tükrében kizárt.

- [14] Kitért a felülvizsgálati kérelem arra is, hogy az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem tekinthető a szerződéskötés előtt időben nyújtott tájékoztatásnak, hiszen a felperes aláírt egy nyilatkozatot, amit egy alkalommal látott, abból példányt nem kapott, azt hosszabban tanulmányozni nem tudta. Abban csak annyi szerepel, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészek csökkenhetnek vagy növekedhetnek, ráadásul az árfolyamváltozás egyik kedvező hatására, a törlesztőrészlet csökkenésére helyezi a hangsúlyt. Nem állapítható meg az árfolyamváltozás korlátlansága, de az sem, hogy a szerződés teljesítése számára nehezen viselhetővé válhat. Nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozás nem csupán a kölcsön folyósításakor hat ki a tőketartozás összegére, hanem a futamidő alatt folyamatosan módosítja azt, és nem ad tájékoztatást az idegen deviza kamatlábának változásáról, annak lehetséges hatásairól. Ezek a körülmények a szerződés megkötésekor nem válnak sem egyértelművé, sem világossá a tájékoztatás hatására. Az Általános Szerződési Feltételeknek az egyedi szerződés részévé válására vonatkozó szerződéses rendelkezés azért tisztességtelen, mert a bizonyítási terhet rá, mint fogyasztóra nézve hátrányosan változtatja meg.
- [15] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati költsége megfizetésére irányult. Hangsúlyozta, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat a hitelkérelmi csomag részét képezte, azt bizonyosan átadták a felperesnek, hiszen a felperes a 2018. december 11-i keltezésű előkészítő iratának mellékleteként csatolta a hitelkérelmi adatlapot. A perben eljáró bíróságok eleget tettek indokolási kötelezettségüknek: a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából lényeges kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre, a bíróságoknak nem kell egyenként cáfolniuk a felek által felhozott minden egyes észrevételt. Az érdemi döntés meghozatalához szükséges valamennyi tény, adat, információ feltárásra került, a jogi képviselővel eljáró felek számára egyértelmű volt, hogy állításaikat milyen módon, milyen formában tudják bizonyítani. A szerződés egyértelműen meghatározta a kölcsön összegét, a THM-et, továbbá tartalmazza a törlesztőrészek számát, a törlesztések időpontját, az első- és a további törlesztőrészlet várható kezdő összegét, az egyedi szerződés részét képező Lakossági Üzletszabályzata III.13.3. pontja pedig a törlesztőrészek kiszámításának módját (annuitásos módszer). A Kúria a Pfv.I.20.945/2016/14. és a Pfv.I.20.036/2017/6. számú ítéletei meghozatala során vizsgálta a deviza alapú kölcsönszerződéseit, és azt állapította meg, hogy a havi törlesztőrészek összege kiszámítható. Az árfolyamkockázati tájékoztatás is megfelelő tartalmú: az általa alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozattal teljesen azonos szövegezésű nyilatkozatot a Kúria a Pfv.VI.21.492/2017/4. és a Pfv.I.21.562/2018/3. számú ítéleteiben megfelelőnek találta. Az Általános Szerződési Feltételek az egyedi szerződés részévé váltak.
- [16] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati költsége megtérítésére irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [17] A felülvizsgálati kérelem részben – az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségét illetően – alapos, egyebekben alaptalan.
- [18] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében, valamint a 275.§ (3) és (4) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.
- [19] A felperes felülvizsgálati kérelemben előadott álláspontja szerint eljárási szabálysértés történt: bizonyítást kellett volna felvenni arra, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatból nem kapott példányt, azt átolvasni nem tudta, kérdéseit nem tehette fel. Evonatközásban a Kúria utal arra – a felperes által sem vitatott – tényre: a bíróságok nem állapították meg, hogy a felperes hitelkérelem benyújtásakor átvette volna a kockázatfeltáró nyilatkozat példányát. Az árfolyamkockázat vonatkozásában az elsőfokú bíróság a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megfelelő,

Pfv.I.21.234/2020/8.

teljes körű tájékoztatást adott (amelyet az elsőfokú bíróság 2019. április 30-i jegyzőkönyve is rögzít), az e tárgyban felajánlott bizonyítást lefolytatta, a perben eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló adatok alapján határoztak. Eljárási szabálysértés nem állapítható meg.

[20] A felperes felülvizsgálati kérelmében az eljárás szabálysértések körében sérelmezte, hogy a bíróság nem foglalkozott azzal az előadással, mely szerint nem bizonyította a THM és a törlesztőrészletek meghatározottsága. Ezzel szemben a perben eljáró bíróságok a felperes minden olyan hivatkozását megvizsgálták, ami a kereset teljesítésére, a végrehajtás megszüntetésére vezethetett, az elsőfokú bíróság lefolytatta a bizonyítást a kölcsön összegének kiszámíthatósága, a kölcsönösszegre vonatkozó szerződéses rendelkezések esetleges tisztességtelensége, a THM mértékének kiszámítása, a törlesztőrészletek kiszámíthatósága, a törlesztőrészletekre vonatkozó szerződéses rendelkezések esetleges tisztességtelensége vonatkozásában. Ezeket a kérdéseket illetően nem a felperes számára kedvező eredményre jutott, de ez eljárás szabálysértésnek nem tekinthető. A szerződés tárgyának, a THM-nek és a törlesztőrészletek meghatározásának érdemét illetően a Kúria a jelen ítélet későbbi részeiben fejt ki az álláspontját; itt csupán megjegyzi, hogy egy szerződéses kikötés tisztességtelensége az adott szerződés részbeni, vagy teljes érvénytelenségére vezethet, de nem minden érvénytelenség oka a tisztességtelenség. A felperes beadványaiban és érvelésében (így a felülvizsgálati érvelésében is) keveredett a tisztességtelenség miatti és a más ok miatti érvénytelenségi hivatkozás. Az elsőfokú bíróság azt a hivatkozást vizsgálta, amellyel az előadott indokok összhangban álltak, az indokokból következtetett, hogy tisztességtelenségre, vagy érvénytelenségre hivatkozik-e a felperes. Eljárási szabálysértés e körben sem állapítható meg.

[21] A végrehajtás megszüntetése szempontjából nincsen jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, amely szerint nem történhetett meg a szerződés 7. pontjában rögzített iratátadás (a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat átadása), hiszen a felperes sem emiatt kérte a végrehajtás megszüntetését. E körben a bizonyítás szükségtelen, eljárás szabálysértés nem történt.

[22] A felülvizsgálati kérelem érvelésével ellentétben a Pp. 3.§ (3) bekezdése kapcsán sem állapítható meg súlyos, az érdemi döntésre kiható eljárás szabálysértés.

Az elsőfokú bíróság a 2019. április 30-án megtartott tárgyaláson tájékoztatta a feleket arról, hogy a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása őket terheli, ennek körében részletezte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben mit kell a felperesnek és mit kell az alpereseknek bizonyítani. Az elsőfokú bíróság a tárgyalást 2019. június 27-ére halasztotta és felhívta a feleket, hogy a bizonyítási kötelezettségükre tekintettel bizonyítási indítványukat 15 napon belül terjesszék elő. A felhívásra a felperes 2019. május 13-ai keltezéssel P.17. sorszám alatt 23 oldalas előkészítő iratot terjesztett elő, melyben részletezte álláspontját és bejelentette bizonyítási indítványait (tanú meghallgatás, iratbeszerzés). Ezek a körülmények arra utalnak, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes tisztában volt azzal: mit kell bizonyítani annak érdekében, hogy a keresete eredményre vezessen, és elő is terjesztette bizonyítási indítványait. A felperes jogi képviselője az elsőfokú eljárás során nem jelezte a bíróságnak, hogy a Pp. 3.§ (3) bekezdése szerinti tájékoztatás körében bármilyen problémája lenne, ne lenne számára egyértelmű, hogy a felperesnek mit kell bizonyítani keresete sikere érdekében, a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megsértésére először a fellebbezésében hivatkozott, az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntése ismeretében.

A másodfokú bíróság részletesen indokolta azt az álláspontját, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, továbbá hogy a peres felek bizonyítási indítványukat teljes körűen előadhatták, a felperes megtette valamennyi tényállítást és előadta ezzel összefüggő jogi érvelését. A felperest terhelte az általa állítottak bizonyítása, az elsőfokú bíróság a

Pfv.I.21.234/2020/8.

bizonyítási eljárást teljes körűen lefolytatta, a kereset érdemi elbírálásához szükséges valamennyi tényt feltárta.

A másodfokú bíróság érveivel és megállapításaival a Kúria is egyetért, azokat csupán azzal egészíti ki, hogy az elsőfokú bíróság a keresetet nem „bizonyítatlanság” miatt utasította el, hanem azért, mert az okiratok alapján úgy ítélte meg, hogy a szerződő felek érvényes szerződést kötöttek. A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően értelmezte a támadott szerződéses kikötéseket, a felperes minden tényállítást előadhatta, jogi érveit részletezhette. A peres eljárás során elsősorban jogi álláspontok ütköztek, a felek nem hivatkoztak olyan tényekre, amelyek kapcsán további bizonyításra lett volna szükség. A bíróságok feltárták a döntéshez szükséges tényállást. Az a körülmény, hogy a felperes a bíróságok által levont jogi következtetésekkel nem ért egyet, nem vezethető vissza a Pp. 3.§ (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségre, annak esetleges hiányos teljesítésére és ebből következően a jogvita eldöntéséhez szükséges tények feltárásának elmaradására.

[23] Mindezek szerint eljárási szabálysértés nem történt: a perben eljáró bíróságok minden olyan tényt megvizsgáltak és ezen tényekhez kapcsolódó bizonyítást lefolytattak, amelyek a kereset teljes körű elbírálásához szükségesek voltak. Döntésük tükrözi a keresettel kapcsolatos álláspontjukat, indokolási kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek.

[24] A felülvizsgálati érveléssel ellentétben a perbe vitt igények szempontjából elsősorban nem az Általános Szerződési Feltételek, hanem az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzata megismerésének van jelentősége. A szerződés 10.1. pontjában foglaltak szerint az I. rendű alperes a szerződés megkötését megelőzően átadta az Általános Üzleti Feltételeit, Lakossági Üzletszabályzatát, Kondíciós listáját és Hirdetményét a felperesnek, melynek tartalmát a felperes megismerte, elfogadta és az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. A szerződő felek abban is megállapodtak, hogy az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben az Általános Üzleti Feltételekben, a Lakossági Üzletszabályzatban és a Kondíciós listában, valamint a Hirdetményben foglaltak az irányadóak. Az egyedi szerződés mellékletei között első helyen szerepel az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzata.

[25] A perbeli esetben létrejött a szerződő felek között a kölcsönszerződés, hiszen megállapodtak a kölcsön összegében, az I. rendű alperes vállalta a kölcsön folyósítását, a felperes pedig kötelezettséget vállalt a kölcsön visszafizetésére és járulékaik megfizetésére.

A kölcsön folyósításának időpontja eltért a szerződés megkötésének időpontjából, attól későbbi időpontban következett be. Ebből a körülményből adódóan a szerződés megkötésekor nem lehetett leszögezni, hogy a kölcsön folyósításakor milyen euró összeg fog megfelelni a felperes által igényelt és forintban megjelölt kölcsönösszegnek, hiszen a két időpont (szerződéskötés és folyósítás) közötti időszakban több olyan körülmény is bekövetkezhetett, amelynek kihatása lehetett a kölcsön összegére. A felperes finanszírozási igénye 3.000.000 forint volt, a kölcsön összege a jóváhagyott forintösszegnek (3.000.000 forintnak) az I. rendű alperes által alkalmazott, a kölcsön folyósítását megelőző banki munkanapon érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapul vételével számított deviza ellenértéke, de nem lehetett több mint 3.000.000 forint. Mindezek szerint a kölcsön összege a felperes által igényelt 3.000.000 forintnak, a folyósítást megelőző banki munkanapon érvényes folyósítási devizaárfolyam alapul vételével számított devizaösszeg, ami az adott esetben 11.316,91 euró volt. A felperes a 3.000.000 forintot átvette, ennek devizában nyilvántartott összegével és járulékaival tartozik. A szerződés megkötésekor nemcsak amiatt nem lehetett meghatározni a forint összegnek megfelelő euró összeget, mert nem lehetett tudni, hogy a kölcsön folyósításakor milyen forint/euró árfolyam fog érvényesülni, hanem azért sem, mert a kölcsön folyósítása érdekében a felperesnek több folyósítási feltételt kellett teljesítenie, amelyek teljesítését a szerződés megkötésekor vállalta, de nem lehetett tudni, hogy azok ténylegesen mikor fognak teljesülni és akkor milyen tényezők fognak érvényesülni, amelyek befolyásolták a kölcsön összegét. Ismert volt a felperes előtt – hiszen

Pfv.I.21.234/2020/8.

kötelezettséget vállalt arra –, hogy a kölcsön folyósítási és a kölcsön feletti rendelkezési feltételeket 30 napon belül kell teljesítenie, illetve ez a határidő 15 nappal meghosszabbodhatott. Az I. rendű alperes pedig kötelezte magát, hogy a folyósítási feltételek maradéktalan teljesülését és a folyósítási feltételekről szóló igazolások elfogadását követő munkanapon egy összegben folyósítja a kölcsönt. A szerződő felek abban is megállapodtak, hogy ha a jóváhagyott forint összeg kevesebb mint a hitelkeret összege, akkor a hitelkeret igénybe nem vett részére a további folyósítási lehetőség megszűnik, viszont ha a szerződés megkötése és a kölcsön folyósítása közötti időszakban bekövetkező árfolyamváltozás miatt a hitelkeret összege kevesebb mint a jóváhagyott forint összeg deviza ellenértéke, a különbözetet a I. rendű alperes a hitelkeret összegén felül is folyósíthatja a felperesnek, aki vállalta ezen összeg megfizetését is. Naptári időpontban tehát nem lehetett meghatározni a folyósítást, hiszen feltételtől, feltételektől függő volt ez az időpont, de körülírással meghatározható volt a folyósítás időpontja, továbbá kiszámítható volt a kölcsön összege. Az egyértelmű és világos meghatározás követelménye sem sérült.

- [26] A szerződés tartalmazza a THM-et, annak mértéke 11,62% volt. A THM mutatószám, amely az egyes pénzügyi szolgáltatók által kínált pénzügyi szolgáltatások összehasonlítását biztosítja. A 6/2021. PJE jogegységi határozat értelmében a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontja alapján akkor semmis, ha az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíj mutatót egyáltalán nem tartalmazza. Önmagában az, hogy a THM-nek a kölcsönszerződésben feltüntetett mértéke téves, a szerződésnek az 1996-os Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségét nem eredményezi. A valósán alacsonyabb mértékű THM megjelölése lehet ugyan megtévesztő, de ez nem okozza a szerződés semmisségét.

Az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzatának III.21. pontjában foglaltak értelmében a THM aktuális értékét a mindenkori hatályos Hirdetménye tartalmazta. A kölcsönszerződés 10.1. pontjában foglaltak szerint az I. rendű alperes átadta Hirdetményét a felperesnek, melynek tartalmát a felperes megismerte, elfogadta, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A kölcsönszerződés 10.2. pontjában foglaltaknak megfelelően az egyedi szerződésben nem szabályozott kérdésekben – továbbiak mellett – az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzatát kellett irányadónak tekinteni. A Lakossági Üzletszabályzat III.21.4. pontja pedig tartalmazta a THM kiszámításának képletét a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Kormányrendeletnek megfelelően. A szerződésben szerepelnek azok az adatok, amelyeket a THM meghatározása érdekében be kellett helyettesíteni a képletbe.

- [27] A törlesztőrészletek meghatározását illetően a másodfokú bíróság visszautalt az elsőfokú bíróság indokaira, amelyekkel a Kúria is maradéktalanul egyetért: az egyedi szerződés és az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzata alapján kiszámíthatók voltak a törlesztőrészletek. A törlesztőrészletek ilyen formában való meghatározása megfelel a 6/2013. PJE jogegységi határozatban foglaltaknak, továbbá ez a meghatározás tisztességtelennek sem tekinthető. Az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzatának III.13.3.4. pontjában foglaltak szerint a kölcsön törlesztése havi részletekben, minden hónapban a kölcsönszerződésben meghatározott időpontban és módon vált esedékessé. A havi törlesztőrészletek tartalmazták az annuitásos módszerrel számolt kamat és tőke részt. A törlesztőrészlet összegéről az I. rendű alperes írásban értesítette a felperest, deviza eladási árfolyam alapulvételével számított forint összeget kellett a felperesnek megfizetnie. Az I. rendű alperes kötelezettsége volt a törlesztőrészletek meghatározása, de az ehhez szükséges valamennyi adat a felperes rendelkezésére is állt, ellenőrizhette a felperes, hogy az I. rendű alperes megfelelően határozza-e meg a törlesztőrészleteket és adott esetben kifogásolhatta volna is. Erre azonban adat nem merült fel.

Pfv.I.21.234/2020/8.

- [28] Az 1959-es Ptk. 205.§-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az 1996-os Hpt. 203.§-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja.
- [29] Az EUB-nak az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszere szerint a tájékoztatásnak ki kell térnie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására, azon mechanizmus konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. Nem elegendő annak a lehetőségéről tájékoztatni a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
- [30] A perbeli esetben az I. rendű alperes által adott írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatásban szerepel az, hogy az árfolyamkockázatot kizárólag a felperes viseli, viszont hiányzik a jelentős árfolyamromlásra utaló figyelmeztetés, hiányzik az arra vonatkozó figyelemfelhívás, hogy ennek esetlegesen súlyos gazdasági következményei lehetnek a fogyasztót, jelen esetben a felperest illetően.
- Az EUB több határozatban is megfogalmazott iránymutatása szerint nem meghatározott kifejezéseknek kell szerepelnie az árfolyamkockázati tájékoztatóban, hanem a tájékoztatás egészének kell alkalmasnak lennie arra, hogy a fogyasztó felismerje annak veszélyét: az árfolyamromlás valós, a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet, jelentős lehet, gazdasági helyzetét súlyosan érintheti.
- tanúvallomásában előadta: „Nem volt felső határa a változásnak, mint ahogy alsó határa sem [...]. Arra, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet 50.000 forintról 500.000 forintra is nőhet például nem adtam tájékoztatást, ez extrém mértékű változást jelentett volna” (P.31. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal második bekezdés). A tanú az általa kirívó mértékűnek minősített törlesztőrészlet-változás lehetőségéről nem tájékoztatta a felperest, azonban a rendelkezésre álló adatok alapján az a következtetés is levonható, hogy a felperes szóban sem kapott tájékoztatást arról, hogy az árfolyamváltozásnak súlyos gazdasági következményei lehetnek, amelyek őt fogják terhelni.
- A Kúria gyakorlata sem volt egységes tekintetben, hogy egy adott árfolyamkockázati tájékoztatás a 6/2013. és a 2/2014. PJE jogegységi határozatokban, továbbá az EUB döntéseiben megfogalmazott követelményrendszer alapján tisztességesnek vagy tisztességtelennek minősül-e, azonban a Kúria öttagú tanácsban 2021. január 28-án meghozott Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatában a konkrét szerződéses rendelkezéseket értelmezve minősítette – egyébként tisztességtelennek – az árfolyamkockázati tájékoztatót. Ez az értékelés az EUB következetes gyakorlatán, előzetes döntéshozatali eljárásokban meghozott határozataiban foglaltakon is alapul. Mindezek a körülmények a jelen felülvizsgálati eljárásban sem maradhattak figyelmen kívül és az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggő döntés alapjául szolgáltak. Jelen határozatában kifejtett szempontokat mérlegelve tért el a Kúria az I. rendű alperes által felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott döntésekben megjelölt mérlegeléstől.
- [31] Az I. rendű alperes árfolyamkockázati tájékoztatásában szerepel, hogy a felperes a futamidő alatt egy alkalommal egyoldalú nyilatkozattal kérhette az I. rendű alperestől az euróban

Pfv.I.21.234/2020/8.

nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné átalakítását. A „konvertálás” arra lehetőséget ad a fogyasztónak, hogy az árfolyamváltozás – rá hárított, kizárólag őt terhelő és korlátlan mértékű – hatását a jövőre nézve elhárítsa. A pénzügyi szolgáltatótól kapott „tisztességes tartalmú” árfolyamkockázati tájékoztatás esetén is előfordulhat, hogy a fogyasztó a vállalása ellenére sem képes megfizetni az árfolyamváltozás következtében megemelkedett törlesztőrészleteket, amely esetben a deviza forintra váltása megakadályozza, hogy a fogyasztónak az árfolyamváltozásból eredő terhei tovább növekedjenek, emiatt anyagi helyzete tovább súlyosbodjon. A konvertálás lehetősége azonban azt nem orvosolja, hogy a fogyasztó a szerződés megkötésekor a hiányos árfolyamkockázati tájékoztatás miatt nem tudta reálisan felmérni a deviza alapú szerződés megkötésének várható gazdasági hatásait.

- [32] A perbeli árfolyamkockázati tájékoztatás alapján nem volt egyértelműen felismerhető a kockázatvállalás jelentősége, mert az abból eredő – esetlegesen – súlyos gazdasági következmények felmérésére nem adott lehetőséget, nem tartalmazott figyelmeztetést. A tájékoztatás nem felel meg a tisztességes árfolyamkockázati tájékoztatással szemben támasztott követelményrendszernek, ezért az I. rendű alperestől kapott nem megfelelő tájékoztatás következtében az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen, ami miatt a szerződés teljesen érvénytelen, ebből következően a közvetlen végrehajtás alapjául nem szolgálhat, ezért a felperes elleni végrehajtás megszüntetése indokolt.
- [33] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva, a jogszabályoknak megfelelő (a keresetnek helyt adó) új határozatot hozott. A Kúria rendelkezett arról, hogy a megszüntetett végrehajtással kapcsolatos végrehajtási költségek viselésére a II. rendű alperes köteles [Pp. 370/A.§ (6) bekezdés].

Záró rész

- [34] A Kúria a Pp. 270.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alpereseket a felperes együttes (elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási) költségének a megfizetésére. A Kúria a felperesnek járó perköltség összegét a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állapította meg figyelemmel arra, hogy a felperes a közte és a jogi képviselője között létrejött megbízási szerződésben foglaltak ellenére nem jelölte meg, hogy pontosan az egyes eljárási szakaszokban, illetve az egyes perbeli dokumentumok elkészítésével összefüggésben milyen perköltség megállapítását kéri [a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (2) bekezdés].
- [35] A felperes kérte, hogy a perköltséget az alperesek közvetlenül jogi képviselője számlájára fizessék meg. Ennek (figyelemmel az 1959-es Ptk. 297.§ (1) bekezdésében foglaltakra is, mivel a felperes és jogi képviselője a perköltséget illetően ilyen tartalmú megállapodást kötöttek, tehát a felperesnek járó perköltséget megállapodás alapján meghatározott célra kell fordítani) nem volt akadálya.
- [36] A felperes illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes alpereseknek kell megfizetnie az államnak külön felhívásra az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59.§ (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján.
- [37] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2021. június 30.

Pfv.I.21.234/2020/8.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Varga Edit s.k. bíró

- [31] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [32] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [33] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [34] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [35] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [36] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.
- [37] A bíróság a felperes által előterjesztett iratok alapján megállapította, hogy a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek, így a felperes által megnevezett személyek nem a felperes által megnevezett személyek.